

de beste pels leveren — bemachtigden, op. Er werden afschotvergunningen afgegeven tot een aantal, dat van te voren werd vastgesteld en dat zo wordt berekend, dat het aantal op peil blijft. Al deze maatregelen blijken vrucht af te werpen. Het aantal zeehonden neemt langzaam wat toe, men ziet de dieren weer verschijnen op plaatsen waar ze de laatste tijd ontbraken.

Niet in alle seizoenen is het aantal zeehonden in de Waddenzee even groot. In de wintermaanden zijn er slechts enkelen. Een jaar of wat geleden herbergde de haven van Harlingen een paar dieren die door zware ijsgang waren ingesloten. De invasie begint eind maart. De eerstaankomende dieren zijn in hoofdzaak wijfjes. De jongen worden in de Waddenzee tussen half mei en half juni geboren. In juli neemt het aantal opnieuw toe, dan komen ook de mannetjes de Waddenzee binnen en beginnen zich op de ligplaatsen grote groepen te vormen. Juni is ook de maand, waarin men aan het strand van de Noordzee-eilanden en langs de zeedijken jonge zeehondjes kan vinden, die hun moeder zijn kwijtgeraakt of door deze zijn verlaten. Dit laatste schijnt bij de — overigens zeldzame — tweelingen regel te zijn. De moeder volgt maar één kind, het andere raakt uit de koers en gaat te gronde. De verlaten kleuters laten een klagend geluid horen, dat hen bij onze oosterburen de naam „Heuler” heeft bezorgd. In oktober vertrekken de meeste zeehonden uit de Waddenzee. Waarheen, dat weten we eigenlijk nog altijd niet precies. Daarvoor zou uitgebreide luchtwaarneming in het winterseizoen nodig zijn. Het onderzoek van onze zeehonden zal nog heel wat verrassingen kunnen opleveren.

J. J. C. Tanis

Mollusken op het strand

Oorspronkelijk wilde ik een overzichtje geven van de voornaamste strandvondsten, die ik sinds vorige zomer deed. Bij nader inzien houd ik me maar aan de schelpen, want de lange lijsten van Makreelgeep via Hooiwagenkrab naar diverse poliepen zouden te veel van het goede worden. Wilt U toch een indruk over andere diergroepen, dan kunt U iets vinden in de gids van het Natuurhistorisch Museum te West-Terschelling.

In de periode vanaf juli 1957 werd het strand vanaf paal 13 tot ongeveer paal 21 regelmatig bezocht door enkele schelpenverzamelaars. De daardoor verkregen gegevens omvatten een honderdtal soorten.

Dat verzamelen is een wisselvallig spel, een gok met de wind en dat maakt het tot een natuursport van de eerste orde. Een Noordkromp bij vliegende storm uit wervelend water gevist is dan ook een ware trofee.

Belangwekkend zijn de omstandigheden waarbij de soorten aan land komen. Zeestromen, geleid door de wind, leggen voor de kust een verzameling aan. Draait de wind naar zuidelijke richtingen, dan bewegen de gruislagen zich naar het strand. En daar staan wij ze op te wachten. Altijd weer zijn die lagen anders van samenstelling dan vorige, want de samenstelling is afhankelijk van de voorgeschiedenis. Toch ga je na enige tijd ervaring spreken over „kensoorten”. Een bepaald overwicht van *Abra alba* b.v. duidt op z.w.-wind, aanwezigheid van wenteltrapjes op z.o. Maar er zijn te veel factoren om hier een wet van te maken en dan geldt dit nog alleen voor Terschelling. Noordelijke winden leveren niet veel op, maar

op drijvende voorwerpen brengen zij toch te veel goeds om thuis te blijven: Rotsboorders en *Kellia suborbicularis* in kurken, *Anomia's* op boeien en kisten en dan meest in grote hoeveelheden tegelijk. Maar van de zuidelijke winden moeten we het toch eigenlijk hebben. Bij stormwind ontstaat een dik vloedmerk. Bovenaan liggen grotere soorten: Noordhoren, Noordkromp, *Pholade*, *Solen marginatus*, een aantal fossiele *Cardium*soorten, *Venerupis senescens*, *Macra corallina plistoneerlandica* en *Macra glauca* haalt men daar vroeg of laat vandaan. Ook hier zijn schelpen door transportmiddelen aangebracht. *Arca lactea* in broodspoons, *Dosinia exoleta* aan zeevingers en wieren, *Musculus marmoratus* in *Tunicaten* en wulkenesten, jonge Paardemossels en diverse vaak minieme jeugdvormen tussen polieptakjes en wieren.

Bij zwakkere winden is de vloedlijn minder imposant. Maar dan komen de gruislagen! Bij storm komen ze wel netjes met de onderstroom mee, maar de wind blaast ze ook weer mee terug. Alleen waar een duin de wind wat tegenhoudt, blijft nog wat achter. Maar bij een gezellig, net voelbaar zuchtje is het aantreden geblazen: Lagen kokerwormen, waarin tere Schepjes zitten. De *Abra*lagen van de z.w.-wind met óók steeds *Abra prismatica*, Penhorens en Fuikhorens bij de vleet.

De zwakke z.o.-wind spant echter de kroon. Zij leverde een aantal indrukwekkende soorten, waarvan verscheidene allerm minst zelden. Het grovere materiaal was het meest spectaculair: *Clathrus turtonis*, jonge Pelikaansvoeten, Spoelhorens en Trapgevels, *Dentalium entalis* en *D. vulgare*, *Nassarius pygmaeus*, Europese Kauri's, *Phaxas pellucides*, *Gibbula cineraria*, *Retusa elongata*, *Eulima subulata*, *Mangelia nebula*, *Velutina laevigata* en *Thyasira flexuosa* werden hoofdzakelijk of uitsluitend in dit gruis gevonden. Uit fijnere afzettingen kwamen o.a. nog *Astarte triangularis*, *Chrysallida decussata*, *Cingula semicostata* en *Tornus subcarinatus*.

Gewoonlijk is het aantal schelpen op Terschellings strand gering. Ook is de soortenrijkdom niet bijzonder groot. Maar U maakt een goede kans er soorten aan te treffen, die elders niet of nauwelijks aangetroffen worden.



Na wind en regen op het strand

Foto: Dr. D. R. Kregger